

**KONSERVATUVARLARIN MÜFREDATLARINDA
KULLANILAN VİYOLA BAŞLANGIÇ METOTLARININ
İLKÖĞRETİM 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNE UYGULANMASINDA
OLUŞAN SORUNLAR**

Şükrü Öner DİNÇ¹

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye'deki günümüz konservatuarlarının viyola eğitiminde kullandıkları mevcut temel eğitim başlangıç metotları ve bu metotların kullanılması ile eğitimde karşılaşılan zorluklar incelenmiştir ve ilköğretim 1. sınıfta viyola eğitimine başlayan öğrencilere yol göstermesi amaçlanmıştır.

İlköğretimin kesintisiz 8 yıla çıkarılmasının ardından bazı konservatuarlarda enstrüman eğitimine 1. sınıftan itibaren başlanmaktadır. 7 yaşında, okuma-yazmayı bilmeyen, daha hiçbir notayı tanımayan öğrenciler enstrüman eğitimine başladıklarında onların seviyesine uygun bir metot seçiminde de ciddi sıkıntılar oluşmaktadır. Hem kaynakların azlığı hem de seviyeye uygun metot seçimi eğitimde zorluklar yaratmaktadır. Bu inceleme Türkiye'deki konservatuarlarda 1. sınıftan viyola eğitimine başlayan öğrencilere, mevcut metotlardaki sıkıntıları görmesi ve en uygun metodu seçmesine olanak sağlayacaktır.

***Anahtar Kelimeler:** Etüt, Konservatuvar, Metot, Müfredat, Viyola*

¹ Yardımcı Doçent, Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, onerviola@mynet.com

THE PROBLEMS THAT VIOLA BEGINNING METHODS ARE USED TO PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN CONSERVATORIES' CURRICULUM

ABSTRACT

In this study I checked up on the conservatories' primary school curriculum and researched the learning difficulties for the conservatory students in primary part and I also tried to analyzed all the method books for the viola for the beginner students.

I aimed to guide all the beginner pupils in the conservatories. Because; after the primary schools had become eight years, some of the conservatories began to accept students from the first class when they were at the age of seven. They didn't know how to read and write. They didn't know the notes in music.

I think this study will also decrease their problems.

Key Words : *Conservatory, Curriculum, Etüt, Method, Viola*

GİRİŞ

Türkiye'de ilköğretim programlarının kesintisiz 8 yıla çıkarılması sebebiyle Trakya Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Mersin Üniversitesi devlet konservatuvarında branş eğitimi tam zamanlı ve yarı zamanlı olmak üzere ilköğretim 1.sınıftan başlamaktadır.

“İlköğretim 1.sınıfa başlayan bir öğrenci daha okuma yazma öğrenmeden branş dersine girmektedir. Branş öğretmenleri de daha okuma yazma bilmeyen çocuğa branş öğretiminde kaynak bulmakta zorlanmaktadır. Bilindiği gibi hangi enstrüman için olursa olsun temel başlangıç metotları çok sınırlıyken ilköğretim 1. sınıftan başlayan bir başlangıç metodu bulunması imkansızdır.”²

² Şükrü Öner DİNÇ, *Türkiye'deki Konservatuvarların İlköğretim Müfredatına Uygun Temel Eğitim Viyola Başlangıç Metodu Önerisi*, Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2009

“Görülüyor ki, yüz yıla yaklaşan bir süre geçmiş olmasına karşın, müzik eğitimi ve ona dayalı çalgı eğitimi ile ilgili sorunlar henüz aşılabilmiş değildir. Dahası, müzik eğitimi ile ilgili düşünceler bile bulanıklıktan kurtulamamıştır. İlköğretim okulları ve lise müzik derslerindeki çalgı eğitimi, genel müzik eğitimi anlayışının da bir uzantısıdır.”³

Erken yaşta müzik eğitimine başlanması çocuklar üzerinde olumlu etkiler oluşturmaktadır. Erken yaşta alınan enstrüman ve müzik eğitimi çocuğun zeka gelişimini olumlu yönde geliştirmekte ve gelecekteki hayatını bir düzene koymasına yardımcı olmaktadır. Bu yüzden çeşitli görüşlere göre müzik eğitiminin okul öncesi dönemde başlanması gerektiği savunulmaktadır.

“Anaokullarında/kreşlerde ve ilkokullarda (ilköğretim okullarında) müzik eğitimi verilmesi sağlanmalıdır. Bilimsel görüş ve açıklamalar, okul öncesi yaşlardaki çocukların bu dönemde, daha sonraki yaşamlarına (dönemlerine) ilişkin davranış biçimleri ve ilgi alanlarına yönelik, belirleyici ve yol tutuş (izleyiş) içinde olabilecekleri yönündedir. Müziksel ilgilendirme (ilgi uyandırma)ve öğrenme süreçlerinin de, müzik dalı ve müzik pedagojisi öğrenimi görmüş eğitimciler aracılığıyla, ilkin genel eğitim-öğretim okullarının ilk basamağında, özellikle ana sınıfları/anaokulları ve kreşlerde olmak üzere, bir bütünsel öğrenme içine oturtularak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Görülüyor ki Avrupa Okul Müzik Eğitimi Çalışma Topluluğu(European Allianz For School Music/EAS)da, okul müzik eğitiminin çocuklar ve gençler için önemini vurgulamakta haftada en az iki saat olmak üzere, her kademedeki, bu dalda eğitilmiş eğitimciler tarafından ve özellikle anaokullarından, kreşlerden başlayarak verilmesini ön görmektedir.”⁴

Bu düşünceler doğrultusunda ilköğretim 1.sınıftan başlayan bir temel eğitim branş başlangıç metodu hem eğitimcilerin elindeki kaynak sıkıntısını giderecek hem de pek çok kitaptan ayrı ayrı alınarak oluşturulan müfredat eserlerinin tek bir kaynaktan toplanmış olması öğrenci ve öğretmenlere kolaylık sağlayacaktır

İnsan hayatında müzik önemli bir yer tutmaktadır. Müzik insanın doğası gereği hayatın oluşturduğu birikimlerin seslere yansımalarıdır.

“Müzik, matematiksel bir mantık, disiplin, zamanı kullanma, susma, diyalog kurma, hareket etme ve ilişkiler sanatıdır da... İnsan düşüncesinin ürünü olduğu kadar duygusal bir deşarj yolu da olan müzik, yaratıldığı

³ İsmail BOZKAYA, *Okul Ortamında Müzik*, Özsan Matbaacılık, Bursa, 2001, s.102

⁴ BOZKAYA,(2001): 126

ortamla, çağın dünya görüşü ile kısaca insan yaşamıyla ve toplumla, bütün öteki sanatlar gibi sıkıca bağlıdır. Bu nedenle de ne bir fantezi ne de bir eğlence ürünü ya da aracı sayılmamalıdır. Müzik yoluyla bir yandan günlük yaşamın üstüne çıkıp güç kazanırken bir yandan da birlikte yaşamının bütün kurallarını öğreniriz.”⁵

Erken yaşta başlanacak enstrüman dersleri çocuğun zihinsel gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Türkiye’de İlköğretimin kesintisiz 8 yıla çıkarılmasının ardından bazı konservatuarlarda enstrüman eğitimi ilköğretim 1. sınıfta başlamaktadır. Bu araştırma

1. İlköğretim 1. sınıftan başlayan bir viyola metodu bulunmaması yüzünden,

2. Bu sınıflara uygun eserlerin seçilmesinde yaşanan sıkıntılar,

3. Mevcut metotların 1. sınıftan itibaren başlatılması sebebiyle oluşan sıkıntıların incelenmesi ve seviyeye uygun bir metot seçimine olanak tanımaktadır.

İlköğretim 1.sınıftan başlayan Viyola Başlangıç Metotlarının incelenmesinin nedeni; günümüz konservatuvarlarının viyola eğitimcilerine kaynak oluşturan müfredatlara uygun olarak kullanılan başlangıç metotları 1. sınıftan başlayan viyola eğitimi için çeşitli sıkıntılar oluşturmaktadır. Uygun metodun seçilmesi, zorluk seviyesi, kolay anlaşılabilirlik gibi sıralanabilecek zorluklar bu inceleme ile 1. sınıf seviyesi için en uygun metot seçimine olanak sağlayacaktır.

İNCELEME

Enstrüman eğitiminin temelini metotlar oluşturmaktadır. Metotlar sayesinde enstrüman eğitiminde doğru duruş-tutuş pozisyonu, parmakların tel üzerindeki yerleri, görevleri ve bu konular dahilindeki etütler ve parçalar çalıştırılabilmektedir. Bugün hemen her enstrüman için başlangıç metotları bulunmaktadır. Fakat yazılan bu metotlar içinde eğitime kolaylık ve yarar sağlayacak metotları seçmek gerekmektedir. Bir enstrüman eğitimine başlanırken doğru tutuş ve duruş pozisyonlarını gösteren, ilgili alanda çeşitli etütler ve beraber müzik yapmayı geliştirecek eşlikli parçaları tercih etmek gerekmektedir. Ancak mevcut metotlar bu özelliklerin hepsini beraber

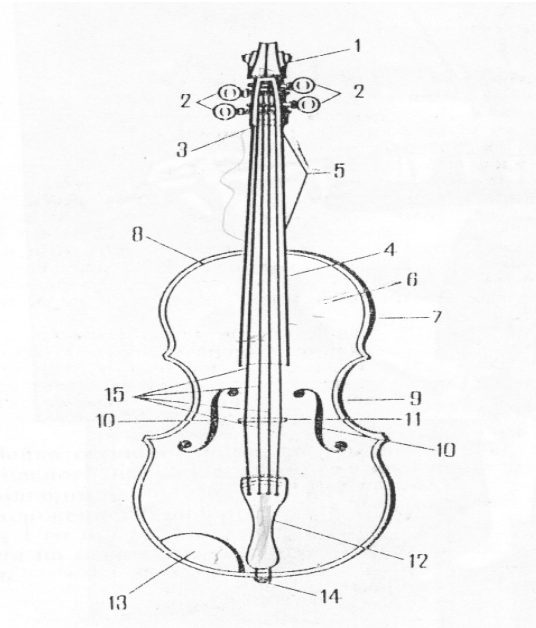
⁵ Cavidan SELANİK, *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*, Doruk Yayıncılık, Ankara, 1996, s.2

içermemektedir. Özellikle bu alanda viyola metotları çok sınırlıdır. İlköğretim okullarının kesintisiz 8 yıla çıkarılmasının ardından ilköğretim 1. sınıftan enstrüman eğitimine başlayan konservatuarlarda ise bu sınıflara uygulanabilecek metotlar bulunması hemen hemen imkansızdır. Bu koşullara bir de viyola eğitimi eklendiğinde kaynaklar daha da sıkıntılı bir hale gelmektedir.

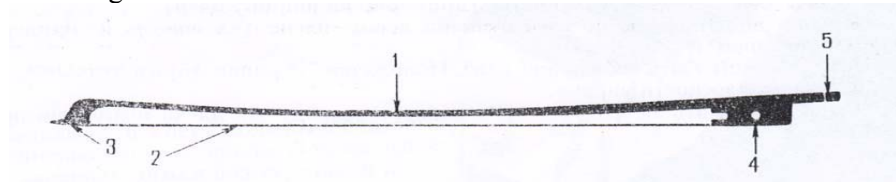
“ Ülkemizdeki çalgı eğitiminde, bugüne kadar viyola öğretimine yönelik olarak herhangi bir çalışma yapılmamış ve öğrenciler viyola öğrenimlerinin yaklaşık ilk üç yılında, keman metotlarının transpozisini yapmak zorunda kalmışlardır. Dolayısıyla viyola öğretimindeki bu boşluk, kaynak sorununu da beraberinde getirmiştir”⁶

1.sınıfa başlayan bir öğrenci sol anahtarındaki notaların yerini öğrenmeden do anahtarındaki notalar öğretilmeye çalışılırsa bu durum öğrenci için karmaşık bir hal alır. Tanrıverdi, Cavallini, Giorgetti, Reytin, Sitt ve Classens’in yazmış oldukları birbirinden değerli çeşitli çalışmalar içeren viyola metotları direkt olarak do anahtarıyla başlamasından dolayı ilköğretim 1.sınıftan başlamak için seviyeye uygun değildir. Aynı zamanda yay tutuşu, viyola duruş ve tutuşunu anlatmamakta ve bu konu ile ilgili resimler içermemektedir. İlk olarak eğitimin başında öğrencinin kati olarak bilmesinin gerektiği yay ve enstrümanın parçalarının tanıtıldığı resim veya tablolar içermemektedir.

⁶ Ayfer TARIVERDİ, *Viyola Metodu I*, Gaye Matbaacılık, Ankara , 1993, s.1

1. Salyangoz 2. Kulaklar 3. Tel eşiği 4. Tuşe 5. Sap 6. Ön yüz 7. Yanlık 8. Fileto 9. Arka kapak 10. f delikleri 11. Köprü 12. Kuyruk 13. Çenelik 14. Düğme 15. Teller

1. Çubuk 2. Kıl 3. Takoz 4. Topuk 5. Vida

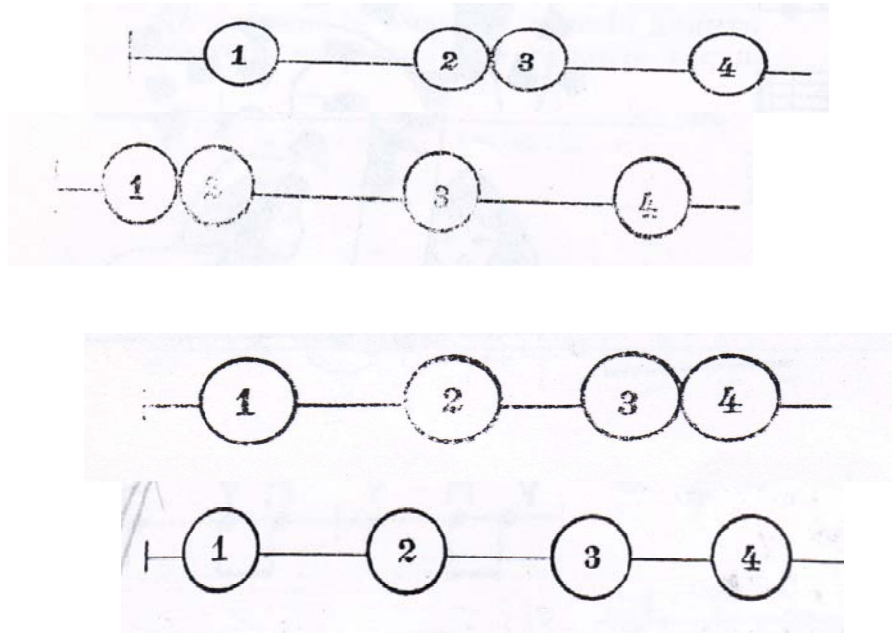
Şekil 1 Viyola ve Yayın Parçaları

Bunun yanı sıra yay çekmenin önemi, nasıl daha iyi ve kesintisiz ses oluşturulabileceği anlatılmamakta, yay çekerken sağ elin ve kolun durumu nasıl olmalı, çekerek-itererek yay çekme çalışmaları yaptırılırken sağ el bileği nasıl durmalı gibi konulara yer verilmemektedir.

Bu sebeplerden dolayı bu metotlar ilköğretim 1. sınıftan viyola

eğitimine başlayan küçük öğrenciler için daha zor gelmektedir. Bu sıkıntının giderilebilmesi için viyola eğitimine kemanla ve keman metotlarıyla başlamak gerekmektedir.

Keman metotları içerisinde Macar besteciler Lazsko, Geza, Margit ve İmre tarafından oluşturulmuş başlangıç metodu doğru duruş, tutuş ve yay tutma, çekme ile ilgili pek çok resime yer vermiş, kemanın ve yayın parçalarını tanıtmamıştır. Duruş, tutuş ve yay çekme çalışmalarının ardından genel anlamda kromatik geçişlerin bulunduğu etütlere yer vermiştir. Daha solfej eğitimine yeni başlamış olan 1. sınıf öğrencisi diyez ve bemollü notalarla keman teli üzerinde nereye basacağını karıştırmakta ve zorlanmaktadır. Diyez ve bemollü notalar yerine parmakların her tel üzerindeki pozisyonlarını göstermek daha hızlı ilerlemeye olanak tanıyacaktır.

Şekil 2 Parmakların teller üzerindeki yerleri

Grigorian'ın yazmış olduğu keman başlangıç metodu keman eğitimine keman ve yayın ayrıntılı parçalarıyla başlamakta ardından keman ve yay tutuşunu çizim olarak göstermektedir. Çizim olarak yapılan bu duruş ve tutuş

şekillerini anlamak ilköğretim 1. sınıf öğrencisi için daha zor gelmektedir. Bunun yerine bir model ile kemanın duruşunu, tutuşunu ve yay çekmeyi gösteren resimler daha akılda kalıcı olmakta ve daha iyi anlamayı sağlamaktadır. Grigorian'ın yazmış olduğu bu metot bir pratik kitabı olması yerine daha çok bir ders kitabını hatırlatmaktadır. Kemanın tellerini nota olarak gösterilmesinin ardından ölçü değeri çalışmaları, nota değeri çalışmalarına yer vermekte yay çekme çalışmalarına yer vermeden yay çeşitleri ve ardından pozisyonlara geçiş yapmaktadır. Oysa 1. sınıf için uygulanacak bir metotta yay çekme çalışmaları, tel geçiş ve çift tel birlikte olarak yapılan çalışmalar sağ elin dirsek yüksekliğinin tellere göre ayarlanmasını sağlayacak aynı zamanda yay çekme çalışmaları yaptırılırken yayın diğer tellerle teması engellenecek ve istenilen kesintisiz, uzun, sabit ses elde edilmesi sağlanacaktır. Bu eksiklerden dolayı bu metot daha çok 1. sınıf öğrencisi için değil enstrümanı öğrenmiş, daha büyük ve daha üst sınıflardaki öğrencilerin kullanımı için hazırlanmış bir metot özelliği taşımaktadır. Ancak yer verdiği etütlerde kullanılan tellere göre parmak pozisyonları çalışmayı kolaylaştıran bir özellik taşımaktadır.

Çalışılması gereken yay çekme çalışmalarından bazı örnekler

Egemen'in yazdığı keman başlangıç metodu Türkçe olması bakımından önemli bir yer tutmaktadır. Bu metotta genelde tutuş üzerine çok fazla fotoğraflara yer verilmiştir. Keman-yay tutuşu, yay çekme üzerine yapılan kısa anlatımların ardından pozisyonlar ve onların üzerine çalışmalara yer vermiştir. Çeşitli bestecilerin yazmış olduğu ve metotta kullanılan derlemeler daha çok bir müzik tarihi kitabını anımsatmaktadır. Kullanılacak alıntılardan sonra eserin bestecisinin hayatlarına yer vermekte, eserlerin zorluk sırası gözetilmeden arka arkaya yerleştirilmesi yüzünden 1. sınıftan başlayan öğrenciler için kullanımı daha zor bir özellik taşımaktadır. Ancak bu metot diğer keman metotlarının içinde Türkçe olması bakımından ayrı bir değer taşımaktadır.

Fortunatova'nın yazdığı başlangıç metodu keman eğitimine 1. sınıftan başlayan öğrenciler için en uygun metot olma özelliği taşımaktadır. Keman ve yay parçaları, duruştutuş, yay tutma-çekme resimlerle anlatıldıktan sonra her telde yay çekme çalışmalarına yer vermekte tel geçişli yay çekme çalışmalarının ardından parmakların teller üzerindeki pozisyonları ve bunlar üzerine çalışmalara yer vermektedir. Bu metotta sadece etüt çalışmalarına değil piyano eşlikli küçük parçalara da yer verilmiştir. Böylece çocuğun seviyesine uygun olarak parça seçimi daha kolay yapılabilenkte öğrencide

seçilen parçayla beraber müzik yapma becerisini geliştirebilmektedir.

Bütün bu viyola keman başlangıç metotları incelendiğinde içlerinde Tanrıverdi ve Egemen'in yazmış oldukları metotlar Türkçe olması bakımından Türkiye Cumhuriyeti'nin konservatuarlarında uygulanabilecek metotlar içinde öne çıkmaktadır. Ancak ilköğretimin 8 yıla çıkarılmasının ardından 1. sınıftan itibaren viyola eğitimine başlanmaktadır. 1. sınıf öğrencisi viyola derslerine kemanla başlamakta ardından kemanın telleri viyola telleri ile değiştirilmektedir. Bu sebepten dolayı ilk keman metotları kullanılmakta ardından viyola metotlarına geçilmektedir. İki ayrı metot kullanılmasının yerine iki metodu tek bir metotta birleştirmek hem eğitimciye hem de öğrenciye kolaylık sağlayacaktır. Bu şekilde hazırlanan bir çalışma Türkiye Cumhuriyeti'ndeki konservatuarlarda ilköğretim 1. sınıftan başlayan viyola eğitimi için bir ilk olacak aynı zamanda viyola eğitimci ve öğrencileri içinde bir başucu kitabı olacaktır. Böylece gelecek nesil violistlerine çalışmalarında ışık tutacaktır.

SONUÇ

Bu çalışmada Tanrıverdi, Egemen, Fortunatova, Grigorian, İmre, Kalay, Laszlo, Margit, Reytin, Cavallini, Giorgetti gibi değerli kişilerin yazmış oldukları başlangıç metotları enstrüman duruş ve tutuş, yay tutma çekme çalışmaları, içerdikleri etütler ve eşlikli parçalar elde edilen bulgularla kişisel olarak yorumlanmıştır.

Türkiye'de ilköğretim okullarının kesintisiz 8 yıla çıkarılmasının ardından bazı konservatuarlar enstrüman derslerine 1. sınıftan itibaren başlamaktadır. Daha okuma-yazma, solfej ve diğer müzik derslerini öğrenmemiş olan 7 yaşındaki bir öğrenci için kullanılacak metot seçiminde de sıkıntılar yaşanmaktadır. Bazı metotlar saha üst seviyeden başlamakta, bazıları ise gerekli duruş ve tutuş pozisyonlarının fotoğraflarına dahi yer vermeden enstrüman eğitime başlamaktadır. Viyola eğitimi için bu sınıflara uygulanacak bir metot bulmak ise neredeyse imkansız bir hal almaktadır. Bu sebeple 1. sınıftan başlayan viyola eğitimi için daha sade, daha basitten başlayan bir metot oluşturulması gerekmektedir.

Sonuç olarak bir başlangıç metot önerisi oluşturabilmek için eğitim-öğretimde kullanılan mevcut metotları incelemek, eğitim-öğretime uygunluğunu araştırmak gerekmektedir. Bu şekilde oluşturulacak olan bir viyola metot önerisi farklı farklı metotların içerdikleri yararlı bilgiler ve

çalışmaları tek bir metotta toplayacak böylece eğitimciye ve öğrenciye bir başucu kitabı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Bozkaya, İsmail, *Okul Ortamında Müzik*, Bursa, Özsan Matbaacılık, 2001
- Classens, Hanry, *Alte Musik für Viola*, Budapeşte, Editio Musica, 1976
- Dinç, Şükrü, Öner, *Türkiye'deki Konservatuvarların İlköğretim Müfredatlarına Uygun Temel Eğitim Viyola Başlangıç Metodu Önerisi*, Edirne, Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, 2009
- Egemen, Hüseyin, *Çağdaş Keman Eğitimi*, İstanbul, Özgür Yayınevi, 2005
- Fortunatova, *Method na Skripka*, Moskova, Sovetski Kompozitor, 1990
- Grigorian, *Skripke Skola*, Moskova, Sovetski Kompozitor, 1991
- Karolyi, Otto, *Müziğe Giriş*, İstanbul, Pan Yayıncılık, 2001
- Laszlo, Denes, Kallay, Geza, Margit, Lanyi., İmre, Mezö, *Hegedü Iskola*, Budapeşte, Editio Musica, 1966
- Morgül, Mahiye, *Müzik Nasıl Öğretilir*, Ankara, Yurtrenkleri Yayınevi, 1998
- Selanik, Cavidan, *Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni*, Ankara, Doruk Yayıncılık, 1996
- Seybold, Anton, *Leichte Etüden*, Hauser, Karlheinz Schultz, 1990
- Tanrıverdi, Ayfer, *Viyola Metodu I*, Ankara, Gazi Üniversitesi Basımevi, 1993.